СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 236. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 9 жовтня, 1934.

VOL. XLII. No. 236. Jersey City, N. J., Tuesday, October 9, 1934. THREE CENTS.

ОСІННА ВИБОРЧА КАМПАНІЯ БЕЗДУШНА

ВАШИНҐТОН. — Огляд осінної виборчої кампанії виказує справжню оспалість. Що правда, републиканці по давньому виступають проти демократичних кандидатів, але републиканська партія як цілість не виступала ні з одним питанням, за яке вона моглаб зчепитися з демократичною партією як цілістю, та з демократичною адміністрацією спеціяльно.

Навіть справа „Нового Розділу" не стала спірним питанням виборів, бо якраз щодо нього ріжні републиканські кандидати позаймали ріжні становища, від крайно ворожого до повного приняття (приняв його навіть сенатор Мекнарі, провідник меншости в сенаті). Сенатор Гемилтон Фиш Мол. виступив не проти засади „Нового Розділу", а тільки проти вживання фондів уряду для виборчої пропаґанди.

БОРОТЬБА ЗА ТРИ БУДІВЛЯНІ ЮНІЇ НА КОНВЕНЦІЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

САН ФРАНСІСКО. — На конвенції Американської Федерації Праці панує напруження через справу приняття делеґатів з трох великих будівляних юній, а саме юнії цеглярів, юнії столярів і юнії електричних робітників, котрих не приняла конвенція департаменту будівляних юній.

За приняття цих делеґатів заявились уряд Федерації Праці й багато делеґатів конвенції. Проти приняття стоять члени цієї конвенції департаменту будівляних юній. Хоча цей департамент має тепер усього 8 малих юній, то всетаки справа важна, бо котрій стороні конвенція не признає слушности, справа може скінчитися розбиттям департаменту будівляних юній.

Спір покищо заглаєно через відослання його до спеціяльної комісії, але він певно розпалиться наново, коли комісія предложить справу повній конвенції.

Другою справою, котра викликує на конвенції багато горячої крови, це справа величини виконавчого комітету Федерації Праці. Малі юнії закидають великим юніям, як приміром юнії майнерів, що вони домінують у цьому комітеті, та домагаються поширення комітету. Покищо побіда лишилася по стороні теперішнього виконавчого комітету.

СКЛИКУЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ СПРАВИ ЗЛОЧИНУ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенеральний прокуратор Комингз скликав до Вашинґтону краєву конференцію для справи злочину.

Конференція відбудеться тут у днях 10—13 грудня цього року. Має вона розглянути причини злочинів і способи їх заради, придумати кращі способи розсліду, відкривання й ловлення злочинців, застановитися над кримінальним судівництвом та над караннням і звільнюванням засудженців.

ПРОЦЕС В „АМЕРИКАНСЬКІЙ ТРАҐЕДІЇ" ПОКІНЧИВСЯ.

ВИЛКС-БАРЕ (Па.). — Присяжні судді, що розглядали справу Роберта Алена Едвардса, обвинуваченого за вбивство своєї любки Фреди Меккечні, признали його винуватим закиненого йому злочину. Присяжні судді радили 8 годин та голосували два рази.

Зогляду на цей присуд суддя мусить видати на підсудного присуд смерти.

Справа набрала була широкого розголосу не тільки в цій околиці, але й по цілій Америці через велику схожість між нею і повістю американського письменника Теодора Драйзера „Одна американ-траґедія".

НОВІ СВІДКИ В СПРАВІ ГАВПТМАНА.

НЮ ЙОРК. — Нюджерзька прокураторія каже, що вона має свідка, котрий бачив Бруна Гавптмана, котрого мають судити за вимушення грошей від Линдберґа за випущення його дитини, як він виходив з корчів коло дому Линдберґа в Говпвел, Ню Джерзі. Супроти цього, що це було в часі між 18 і 29 лютого 1932 року, а дитину Линдберґа викрадено 1 березня того року, те свідоцтво лучить Гавптмана з самим викраденням.

Свідок жив на фармі, що сусідує з маєтком Линдберґів, та бачив Гавптмана два рази.

УРЯД ДЕПОРТУЄ „ФІНАНСОВОГО ЧАРОДІЯ".

БОСТОН. — На кораблі „Вульканія" відїхав звідсіля в неділю до рідного краю Італієць Карло Понці, котрий свого часу був відомий як „фінансовий чародій", що придумав плян скорого подвоювання зложених у нього грошей. Він відсидів за обман 12 літ у тюрмі, а тепер американський уряд депортує його до Італії.

ПІКЕТУВАЛИ ЦЕРКВУ.

НЮ ЙОРК. — У неділю зявилися під церквою Бродвей Табернекел Конґреґейшенел Чорч, що стоїть на розі Бродвею й 56-тої вулиці, пікети з великими написами, в котрих закидувано зарядови церкви викидування з дому, що є власністю церкви, одного ветерана великої війни за незаплечення комірного. Пікети добилися від пастора церкви обітцянки, що викидування буде здержане.

УНІВЕРСИТЕТ ДІСТАВ „ДИКУ ЛЯБОРАТОРІЮ".

Корнельський університет в Ітака, Н. Й., дістав у дарунку 650 акрів під умовою, що він зробить з цього простору землі так звану „дику лябораторію", себто лишить її в дикім стані, та буде там студіювати життя ростин і звірят. Фундатором дарунку є С. Дж. Лойд.

СОВІТСЬКА ШПИГУНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В РУМУНІЇ.

Цими днями румунська поліція впала в Бесарабії на сліди совітської шпигунської орґанізації. Досі арештували совітського горожанина Алексієва, який признався до шпигунства в хосен Совітів. Він одержав від двох братів Ґранбореску важні вістки про мобілізаційні пляни румунської армії, які й відвіз до Москви. Ведеться слідство.

ЗА ОБРАЗУ ДЕРЖАВНОГО ДОСТОЙНИКА.

Перед судом у Станиславові станув 14-літній Микола Ремницький, ученик народньої школи у Волосові, пов. Надвірна. Закинули йому, що вчив інших школярів співати пісню, образливу для найвищих державних достойників. Дві учениці тої школи, Яніша Ґейман і Стефанія Крушевська, Польки, чули, як інші діти української народности, вертаючись зі школи, співали ту пісню. Повідомили зараз про це вчительку Беднарську, яка повідомила знову поліцію. Доходження виказали, що діти навчилися тої пісні від Ремницького. Судова розправа скінчилася засудженням 14-літнього хлопця на уміщення в домі поправи.

ГЛУХОНІМИЙ БАНДИТ.

Перед трибуналом присяжних суддів у Львові відбулася розправа проти глухонімого парубка з Чижикова, повіт Львів, Василя Пелехатого, який уже був засуджений за грабунок на пів року вязниці. Вийшовши на волю, Пелехатий взяв косу і напав на двох сільських гандлярів, Якова Мантля і Герша Гайду, домагаючись від них на міґи грошей. Жиди ставили опір і в часі термошення один з них відгриз Пелехатому палець. Розправа, на якій товмачем був управитель школи для глухонімих, Шайнер, скінчилася засудом на один рік вязниці.

КОЛИ БЕЛЗЬКИЙ РАБІН ПРИЇЖДЖАЄ...

До Дрогобича приїхав белзький рабін. На його привитання зібралася хмара Жидів. Потяг прийшов з двогодинним опізненням. На стації розфанатизована юрба хасидів старалася зблизитись до рабіна. Тільки з великим зусиллям вдалося поліції зберегти якийтакий лад. Коли рабін врешті передістався до повозу і повіз поволі рушив в сторону міста, юрба хасидів бігла за ним: одні, щоби побачити рабіна, другі, щоб доторкнутися його убрання.

150 ВАҐОНІВ ГНИЛОЇ ПШЕНИЦІ.

З Миколаєва привезли до Баку 160 ваґонів пшениці. Виявилося, що 150 ваґонів пшениці зігнили і мали запах оселедців. Ось до чого доводить большевицька господарка.

БІРЖЕВИЙ СПЕКУЛЯНТ ЖЕБРАКОМ.

Один біржевий спекулянт у Лондоні, Едвард Гермес, заложився зі своїми товаришами за 500 фунтів стерлінґів, що в ролі жебрака заробить більше, як заробляє в сьогоднішних часах кризи на біржевій спекуляції. Впродовж чотирох тижнів, як було умовлено, Гермес переодівся за жебрака й ходив по вулицях Лондону. І дійсно, прошацтво приносило йому стільки, що він міг вигідно жити. Таким чином Гермес виграв заклад, а відбираючи від товаришів гроші, заявив, що мусить добре призадуматися над тим, чи краще оплатиться йому прошацтво хочби й без закладу, як працювати на біржі.

ЗА ЗЛОВЖИВАННЯ.

Перед окружним судом у Плоцку відбулася розправа проти управи дорогового заряду, інж. І. Зелінського, К. Ґрущинського, Й. Клімашевського і В. Сердля, обвинувачених у зловживаннях. Згадані обвинувачені допустилися зловживань таким чином, що інж. Зелінський подавав у рахунках більшу скількість матеріялів, як дійсно зужито, й виказ переведених робіт, яких в дійсности не переведено. Гроші, що залишилися з того, Зелінський брав до „власної каси" й ділився зі спільниками, що помагали йому у зловживаннях. У вислідї розправи засуджено: Зелінського на 5 літ тюрми, Ґрущинського на 2 роки, а Клімашевського й Сердля по 6 місяців тюрми.

СУДОВИЙ КОМОРНИК ДЕФРАВДАНТОМ.

В окружному суді в Бидґоші розпочалася розправа проти 37-літнього Теодора Кухара, судового коморника, який присвоїв собі у 197 випадках ріжні грошеві квоти на загальну суму 58,945 зл. Крім того вів фальшивий службовий реєстр, вписуючи фікційні виплати. Здефравдовані гроші протратив на розгульне життя. До розправи покликано 50 свідків.

ВІДОМОСТИ КОМСОМОЛЬЦІВ З ҐЕОҐРАФІЇ.

„Комсомольська Правда" повідомляє, що Королев, секретар центрального комітету комсомолу Узбекістану, ствердив повне незнання між комсомольцями з ґеоґрафії. Ось зразок: — Яке головне місто у Фінляндії? — Осльо. — А що можете сказати про своїх середньоазійських сусідів? Що таке Кашґарія? — Перший раз чую. — Яке значіння мають Персія й Афґаністан для Великої Британії? — Як доступ до моря... — Що скажете про господарські відносини в Персії? — Я ніколи там не був. — Де є вежа Айфля? — У Римі! Ось відповіди професорів шкіл: — Що таке Шлеськ? — Остров! — Вичисліть головні допливи Волги. — Допливи Волги... Висла.

ФРАНЦУСЬКА КОПАЛЬНЯ ВИДАЛИЛА ВСІХ ПОЛЬСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

Польська преса повідомляє, що копальня Ескарпель видалила 135 польських гірників, виплативши їм наперед 14-дневний заробіток. Як причину звільнення подають „нетоваришське поведення польських гірників з французькими товаришами. Між звільненими панує велике обурення.

ОГРАБИЛИ ЖІНКУ Й КИНУЛИ ЇЇ З МОСТА В ВОДУ.

В Станиславові перебувала хвилево Анна Крохмальніцька зі Львова, яку стрінула цими днями така пригода. У хвилині, коли вона переходила через міст на Бистриці, задержали її якісь два опришки і зажадали грошей. Крохмальніцька дала їм 3 зл., які мала в торбинці, але грабіжники не хотіли їх приняти й домагалися більшої суми. Коли Крохмальніцька заявила, що не має при собі більше грошей, вони почали перешукувати її одіння і знайшли в бічній кишені нагортки 50 зл. Забравши гроші, опришки вхопили жінку за руки й ноги та кинули з моста в воду. Крохмальніцька з трудом виратувалася й повідомила про свою несамовиту пригоду поліцію, а ця почала шукати злочинців.

КАЇНІВ ЗЛОЧЕН.

У Львові мають столярський варстат до спілки браття Петро й Атанас Бояновські. Браття не могли погодитися на тлі розділу заробітків. Врешті браття поділились, але й тоді приходило між ними дуже часто до суперечок. Підчас одної такої суперечки Атанас виняв з кишені револьвер і стрілив тричі до брата Петра, зранивши його важко в голову. Важко раненого Петра відвезли в безнадійному стані до лічниці, а братовбивника арештувала поліція.

НЕ ХОЧЕ ВЕРНУТИСЯ ДО ЛЮДЕЙ.

На Виленщині в лісі, недалеко Юткова, знайшли люди 32-літнього А. Ґусєва, що збожеволів після смерти своєї дружини й сина, які згоріли живцем підчас пожежі. Ґусєв підозрівав, що пожежу підложено й зненавидів до тої міри людей, що викопав собі в лісі землянку, де й жиє вже як пустельник 2 роки. Недавно тому прийшов лист з Америки, що його брат, Василь Ґусєв, залишив йому у спадщині 35 тисяч долярів. Коли прийшла до нього родина й хотіла забрати його до дому, він заявив, що не повернеться до „злих людей", а житиме з лісними звірятами, що є далеко ліпші, як люди.

22 РАНИ.

Г. Мондок, мешканець міста Фунчала на острові Мадейрі, в самоходовій катастрофі зломив обі ноги. Власник самоходу віз його до шпиталю, але по дорозі зударився з вантажним автом і Мондокови поломило ще ребра. Поліція перенесла раненого на другий самохід. Не встиг самохід відїхати ще на кільометер, а вже віхав на хідник і зударився з будинком. Нещасливий Мондок зломив собі руки і череп. Щойно тоді відвезли його до шпиталю в грізному стані. Цікаво, що крім Мондока ніхто з його товаришів не потерпів.

ЗАСУДИ ЗА ВІЙСЬКОВУ ШПІОНАЖУ В ІТАЛІЇ.

В часі від 1. січня до 1. липня ц. р. перед окремим державним трибуналом відбулися 18 процесів за військову шпіонажу. Ці процеси покінчилися засудом 29 обвинувачених, в цьому 2 жінок і 4 чужинців. Один з обвинувачених засуджений на досмертні тяжкі роботи, а три на кару по 25 літ тюрми.

ВІДНОВЛЕННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРОТИГОЛОДОВОЇ ПРОПАҐАНДИ

НА МІСЦІ ВОЛТЕРА ДЮРЕНТІ, КОТРИЙ ЗА ВСІ РОКИ НЕ ДОБАЧИВ НІЯКОГО ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ, ПРИЙШОВ ГЕРОЛД ДЕНІ, ЩО НЕ МОЖЕ НАХВАЛИТИСЯ, ЯК НА УКРАЇНІ ДАЮТЬ ДОБРЕ ЇСТИ І ВИПИТИ.

ЗАПОРОЖЕ (Україна).—Кореспондент американської ґазети „Ди Ню Йорк Таймс", Геролд Дені, подає, що він вибрався в дорогу, щоби переконатися, чи в Совітах є голод, як це пишуть і говорять за границею. Каже, що ще не відбув цілої дороги, а тільки 800 миль, і то по Україні, але вже тепер може ствердити, що ніякого голоду нема, ні нема познак, що голод буде. Тільки, додає він, прийдеться багатьом стиснути ремінь та їсти трохи гіршу страву. В околиці, де Дені перебував, була посуха, яка наробила багато шкоди. Але, не зважаючи на те, в колхозі приймали його молоком і медом і знаменитою українською наливкою. Та все те було лише додатком до знаменитого обіду, приготованого краще ніж у готелях Москви. Так пише він і додає, що бачив у колхозі усміхнені й задоволені лиця. Люди витали його з ентузіязмом, а при самім відїзді одна жінка вручила йому на памятку мале порося. Цей дарунок, на думку Денія, був символом великої популярности, якою тішаться Злучені Держави в Совітах.

ПОЛЬСЬКИЙ ЖАНДАРМ НА ЗАСІДАННІ СОБОРЧИКА.

ХОЛМ (Холмщина). — В селі Чесниках відбувся соборчик православного духовенства томашівського деканату. На цім соборчику зявився комендант поліційного постерунку і заявив, що має доручення бути на засіданні соборчика. Він і прислухувався ввесь час нарадам. Польська влада слідить тепер особливо за тим, щоби православні священики викладали релігію українській православній дітворі по польськи, хоч розпорядок міністерства освіти дозволяє викладати матірною мовою, себто в тім випадку українською. Але це лишається тільки на письмі, а в практиці справа мається інакше. Представники українських сіл і батьки дітей заявили, що будуть усіми способами обстоювати далі право викладання релігії для українських дітей українською мовою.

ВБИЛИ ПОЛЬСЬКОГО АҐЕНТА.

ЖОВКВА (Галичина). — Хоч польська поліція докладає всіх старань, то таки не може вислідити, хто вбив поліційного аґента, Станислава Яцину.

БРУНАТНИЙ ВУГОЛЬ НА ВОЛИНІ.

КРЕМЯНЕЦЬ (Волинь).—На терені кремянецького повіту відкрили ще до війни поклади брунатного вугля, який знаменито надається на паливо. Польща готова допустити бельґійських капіталістів, щоб експльоатували цей вугіль.

ШКІЛЬНИЙ РІК НА УКРАЇНІ ПІД СОВІТАМИ.

КИЇВ (Велика Україна). — Київські большевицькі „Вісти" присвячують багато місця шкільним відносинам на Україні. Пишуть про те з нагоди нового шкільного року. З численних дописів з місць, з чернигівської, одеської, київської, дніпропетровської й інших округ, виходить, що ще досі не звільнено будинків, які давно були призначені на школи. Старих шкільних будинків не неправлено. Нема грошей на шкільні підручники. Більшість округ не забезпечені на початку шкільного року навіть лавками. Одним словом, нема де вчити українських дітей. Як є школа, то нема порожної кімнати на клясу. А опорожнять кімнату, то нема лавок і ученики очевидно мусять содіти на підлозі. А як десь і знайдуться лавки, то це нічого не поможе, бо в найліпшим випадку є 7 підручників на цілу клясу. Таке пищуть „Вісти" з 1 вересня б. р.

УПАДОК МОРАЛІ СЕРЕД СОВІТСЬКОЇ МОЛОДІ.

МОСКВА (Росія). — Центральний Комітет комуністичної партії подає, що в шкільних установах новочеркаській, сталінґрадській, вятській і одеській стверджено цілковитий занепад обичайности, деґенератство та пиянство. Студенти не подібні до людей. Це звироднілі осібняки.

СТРАШНІ ЖЕРТВИ БУНТУ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Уряд премієра Леру зліквідував кріваво бунт і вдержався при владі. Заявляє, що спас еспанську републику. Коштувало це величезні жертви. Неточні обчислення нараховують покищо понад 500 убитих, 1,100 ранених, а коло 5,000 арештованих. Здавлено кріваво бунт у Катальонії, яка змагала відірватись від Еспанії. Бунт зліквідовано головно при допомозі маринарки, яка станула по стороні уряду.

ПРОТИ УЖИВАННЯ ҐАЗІВ ПІДЧАС ВІЙНИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Велика Британія віднесеться до ворожих урядів у випадку війни, щоб не вживати у війні трійливих ґазів. Інші держави згодилися на тесаме в Женеві ще в 1924 році. Та не зважаючи на те, міністерство війни видає брошури, в яких навчає людність, як хоронитися перед трійливими ґазами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число в пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛЬОТЕРІЯ СЛІДАМИ ПРОГИБІЦІЇ?

У ріжних містах Америки йде тепер незвичайно цікава дискусія, котра кидає нам багато світла на те, як треба розглядати публичні справи.

Шукаючи жерел доходів для вдержання ріжнородної діяльности міських урядів, декотрі міські адміністратори попали на думку леґалізувати, себто узаконнити, льотерію. Деколи з таким пляном виступають стейтові урядники для стейтів, з котрих декотрі вже й леґалізували кінські перегони, а властиво всю цю гру, що з перегонами получена. Дехто вже виступає навіть з пляном узаконнити льотерію федеральним законом та завести федеральну льотерію, як це є у Франції.

Прихильники таких проектів підносять такі арґументи: Поперше, Американці вже й так грають. Не можучи грати на американській льотерії, вони витрачують гроші на чужі льотерії, ірляндську, кубайську, тощо. Коли цієї гри не можна здержати, то чи не краще признати її законною та дати урядови заробити ті всі гроші, котрі тепер заробляє Куба чи Ірляндія?

Подруге, біржева гра це теж свого роду льотерія. Дотого біржева гра дуже часто багато менше чесна, ніж чиста льотерія. Крім цього льотерія певно не забере від людей стільки грошей, скільки забере біржа.

Потрете, при льотерії навіть ті, що програють, не падуть жертвою обману. Вони купують грові білети, знаючи, чого їм ждати. Вони мають певну розривку в піднесенню чувства, у вижиданні висліду, тощо.

Думаюча людина мусить признати багато правди всім цим арґументам. Та строгі моралісти на це не звертають уваги. Вони знають, що грач хоче заробити гроші без праці, і це для них вистарчає, щоби добиватися заборони гри. За те, чи така заборона справді помагає здержати гру, вони не питаються. Їх не обходить теж, що з заборони може деколи вити більше лиха, як з дозволу гри.

Одначе, колиб дозволити на льотерію, то до льотерії кинуться як до заради ті, котрі якраз найменше можуть грати. Льотерія все тягне найбільше з незаможних, які в своїй недолі задурюються надією на нагле збогатіння. Льотерія обнижує купну силу цих людей, а тимсамим понижує життєву стопу широких мас населення. Приходи уряду, стягнені з цих верств, наділі помагають зменшувати податковий тягар багачів.

Так представляються арґументи „за" й арґументи „проти" в справі узаконення льотерії.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ МІРИЛОМ ПОСТУПУ

Обезпечення, це продукт цивілізації й поступу людства. На початках люди гляділи на обезпечення як на щось такого, що йде в розріз з Божим Провидінням. Мовляв, людина обезпечує себе на випадок смерти, яка залежить від Божої волі. Та з поступом культури погляд людини щодо значіння обезпечення підлягає зміні. Рішаючим стає клич: Стереженого Бог стереже. І як давніше вважалося гріхом намовляти людину до обезпечення, сьогодня таку роботу вважається доброчинною місією, а її носіїв місіонарями. Бо в теперішніх часах обезпечення стало одною з найважніших основ економічного і соціяльного стану націй. Воно належить сьогодня до життєвих конечностей. Воно обхоплює чимраз то більші ряди людей, а не знаходить належного місця і відгуку хіба між неграмотними. Значіння обезпечення розуміють найкраще Американці, коли зважимо, що майже три четвертини всього населення є в посіданні ріжного роду асекураційних грамот на суму сто біліонів долярів.

Маючи це на увазі, спитаймо, чи в нас, Українців, обезпечення знаходить таке саме розуміння? Чи ми прикладаємо до нього таку вагу і значіння, яке воно має у всіх культурних народів? На це можна з певністю відповісти, що тільки незначний процент з нас вважає обезпечення життєвою конечністю. Ми ще далі держимося перестарілих засад і глядимо на обезпечення як на якусь злишню і непотрібну вимогу. Ми не доцінюємо обезпечення ще до цеї міри, що людину, яка намовляє нас до обезпечення, вважаємо нераз малощо не ворогом, яка бажає нам зла. Ми не признаємо обезпеченню належного місця в нашому життті, а тимсамим і не доцінюємо тих наших орґанізацій, які нам те обезпечення дають.

В такому способі думання, в такому відношенні до ваги обезпечення повинна вже наступити зміна. А головно повинна наступити та зміна, коли йде про обезпечення в наших власних орґанізаціях. Коли ми глядітимемо на обезпечення очима зрілих і свідомих людей, тоді мусимо звернути увагу на той факт, що тут на іміґрації ми маємо одну могутню запомогову орґанізацію — Український Народний Союз — який може дати нам те обезпечення, а попри обезпечення ще й інші цінности. Бо вписуючи себе до У. Н. Союза, ми стаємо членами і спадкоємцями не тільки бизнесового підприємства, але також членами і спадкоємцями культурно-просвітної установи, національного середовища, з якого вже напродовж сорок років виходить світло знання й освідомлення для тутешньої іміґрації, а матеріяльна і моральна поміч рідному краєви.

Освідомивши себе в значінні У. Н. Союза для нашого життя, ми тоді певно відчуємо потребу стати його членом, стати спадкоємцем того великого матеріяльного, духового і національного капіталу, який є сьогодня інвестований в У. Н. Союзі. А ставши його спадкоємцем, нам залежатиме на тому, щоби була збережена та велика спадщина, на яку складалася праця сорок важливих років, в яких треба було перенести неодну бурю, неодну економічну крізу, а навіть війну. Тоді ми зрозуміємо, що спадщина, здобута серед таких важких обставин, тимбільше мусить бути збережена, та що відповідальність за її збереження ми всі повинні нести, нести в тім переконанні, що робимо це для свойого власного добра, для добра грядучих поколінь.

Д. Галичин.

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В СПРАВІ ПРИНЯТТЯ СОВІТІВ ДО СОЮЗУ НАЦІЙ

Письмо представників У. П. Р. до голови Ліґи Націй у Женеві проти приняття Совітського Союза до міждержавної установи.

До Ексцеленції Сандлера, Президента XV. Засідання Союзу Націй.

Ексцеленціє!

В імени українських послів і сенаторів польського сойму і сенату маємо честь звернути Вашу увагу на ось що:

Загально відомо, що радянський Союз робить заходи, щоби ввійти до Союзу Націй і що справа його вступу стане предметом нарад найближчого засідання Ліґи Націй.

Як уповажнені представники західньої частини українського народу, що знаходиться поза межами Совітів і має змогу свобідно висловити свою думку, дозволяємо собі зазначити свій погляд у цій справі.

Підкреслюємо своє глибоке пересвідчення, що з нашим становищем погоджуються наші земляки на території т. зв. Совітської Української Републики.

Український нарід протестує однозгідно проти вступу Совітів до Союзу Націй, а саме з таких причин:

1) Совіти анектували збройною силою і всупереч завзятому спротиві незалежну українську державу і тримають її під своєю владою кріваними засобами. Тимто ми не можемо визнати совітського уряду як уповноваженого представника українського народу в Лізі Націй і перед цілим світом.

2) На занятих територіях совітський уряд виконує супроти підбитого населення політику, що має на меті нищити немилосерно всякий прояв національного життя. Дозволивши на короткий час на розвиток українських установ з метою зломити опір народу і ошукати світову опінію, московський уряд почав в останньому часі безоглядні переслідування всього, що має ознаки національного життя. Наукові та культурні установи скасовано або присилувано їх відректись свого національного характеру. Професорів, письменників, поетів та інтеліґентів інших професій, навіть селян і робітників, засилають або увязнюють за саме те, що вони — національно Українці. Ця політика денаціоналізації та винищування не оминає навіть комуністів, коли вони в своїй діяльности свідомі української національности і досить згадати долю Скрипника, народнього комісаря, або Хвильового, визначного письменника, обох давніх комуністів, які наслідком переслідувань були приневолені покінчили самогубством.

Але моральні терпіння українського народу блíднуть перед фізичними терпіннями наслідком економічної політики Совітів, що нає на меті ослабити та винищити український нарід.

Колективізація земель заведена збройною силою заломала народне господорство України, одно з найкращих у світі, довела до голоду жахливих розмірів. Найточніші дані зібрані Комітетом для помочі голодним України оцінюють на кілька міліонів смертних жертв за час 1932—4 р. Беручи за підставу, що жниво з цього року дало тільки 70 проц., коли рівняти його з минулим, можна лякатися, що число жертв буде подвоєне. Треба підкреслити, що московський уряд перед обличем такої катастрофи не робить нічого, щоби зарадити лиху, але навпаки, з політичних мотивів надалі заперечує за кордоном навіть існування голоду.

4) Дозволяємо собі звернути увагу Вашої Ексцеленції на факт, що вся совітська внутрішня та закордонна політика різко протилежна пактови Ліґи Націй і його основним ідеям. Тоді, як у межах совітського Союзу бачимо певне заперечення всіх національних прав і намагання зовсім знищити анектовані ним силоміць народи, назверх ІІІ-тій Інтернаціонал, як вірне знаряддя совітського уряду веде далі свою ворохобницьку політику з метою завести совітський режім у всьому світі. Полишаючи на боці негідну боротьбу Комінтерну за ввесь час, як він існує проти Ліґи Націй і проти цивілізованого світу, наведім тут тільки кілька слів, які сказав тов. Жданов перед кількома тижнями на міжнародньому конгресі комуністичних письменників, як офіціяльний делеґат уряду: „Місією совітської літератури є причинитися до світової революції і ввести у цілому світі диктатуру пролетаріяту". Ці слова впали саме тоді, коли совітська дипльоматія робила заходи, щоби приняти совітський Союз до Ліґи Націй. Ту буцімто зміну політики можна пояснити непевністю у закордонній ситуації, бо, як бачимо з наведених тут слів, її придумали **виключно для вжитку чужини.**

Основуючись на наведених фактах, маємо честь подати до відома Вашої Ексцеленції, що український нарід, не маючи смоги офіціяльно протестувати перед Лігою Націй проти вступу до неї його гнобителя, користується нашим посередництвом, щоби цивілізований світ міг почути протести його обурення.

На випадок, якби справа вступу Совітів до Ліґи Націй таки стала предметом офіціяльних нарад, сподіваємося, що Висока Рада поставить совітському урядови домагання, щоби він залишився бодай вірний конституції совітського Союзу і дав українському народови змогу рішати самому про свою долю.

Прошу приняти вислови нашої глибокої пошани.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ПАРЛЯМЕНТАРНУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ ПОЛЬСЬКИХ ЗАКОНОДАТНИХ ПАЛАТ:

О. Луцький, заст. голови;
Мілена Рудницька, посолка.

Женева, 11. вересня.

КОМІТЕТ РАТУНКУ УКРАЇНИ В СПРАВІ ПРИНЯТТЯ СОВІТІВ ДО СОЮЗА НАЦІЙ

Письмо Президії Комітету до Президії Союзу Націй.

До Його Ексцеленції Сандлера, Президента XV-го Засідання Ліґи Націй.

Ексцеленціє,

В імени Центрального Комітету Допомоги Голодуючим совітської України, що має на меті зарадити страшним наслідкам голоду, який від двох літ винищує совітську Україну, забираючи міліони невинних жертв, маємо честь подати до Вашого відома такі факти:

У 1920 р. Українську Народню Републику, якої незалежність визнало кілька держав, що нині входять до Ліґи Націй, заняв московський уряд своєю більшою военною силою, не вважаючи на її завзяту боротьбу.

Залишаючись від того часу під владою Совітів, країна ця, якої природні багацтва ввійшли у приповідку, стала поволі одною з найбідніших в Европі.

Політика совітського уряду, який довгі роки реквізував жнива, не турбуючись прохарчуванням населення ані засівами, підорвала сильно добробут України, а головним ударом, який спричинив катастрофу, була колективізація земель.

Українських селян обдерли з усього майна і вкинули насильно до сільських комун, що буцімто мали стати „фабриками збіжа", якими проводили анальфабсти-комуністи. Всі, що зважились опертися тому насильству, або хочби тільки висловитись проти нього, пішли до вязниці або на заслання на Сибір з ріднею і дітьми. Те саме сталося і в містах, з українськими інтеліґентами, священиками, урядовцями, навіть робітниками, коли вони озивалися в обороні своїх переслідуваних земляків, або яких тільки підозрів у патріотизмі московський уряд. Наслідків такої політики не можна собі навіть уявити.

У 15-ті роковини анексії нашого краю, переведеної Совітами, тоді як вони виступають перед Европою як буцімто устабілізована держава, підтримана згодою народу, на Україні панує голод, невиданий там за тисячеліття її історичного розвитку.

Статистики, що не підлягають ніякому сумнівови, якнайсовісніше перевірені, обраховують на 6 міл. жертв у 1933 р. себто 20% всього населення, а тимчасом погані цьогорічні жнива мають іще збільшити цю гекатомбу.

Українці, що живуть поза совітськими кордонами у числі понад 12 міліонів душ, затривожені жахливим становищем рідних братів, утворили Комітет Допомоги Голодним, що зумів зеднати собі симпатію, навіть співробітництво ріжних чільних осіб, як кардинал Інніцер, архиепископ кантерберійський та інші.

Ці комітети почали кампанію для міжнародньої допомоги голодній Україні і прохали Його Ексцеленцію Мовінкеля, тодішнього президента Ради Ліґи Націй, передати їх поклик бюрови цієї установи.

Не можна знайти слів похвали для шляхотного становища колишнього президента супроти мученої України, а всеж воно розбилось проти непримирного становища московського уряду, який попросту заперечив існування голоду і катеґорично відмовився приняти міжнародню допомогу.

Довідавшися, що совітський уряд ужив заходів, щоби вступити до Ліґи Націй, Центральний Комітет Допомоги Голодним Совітської України, складений з українських членів польського сойму і делеґатів 36 культурних центральних українських орґанізацій, у порозумінні з українськими послами до румунського і канадійського парляменту, як також в імені Допомогових Комітетів голодним у Празі, Відні, Парижі, Лондоні, Брюселі і т. д. прохає вас звернути ласкаву увагу на ось що:

Оминаючи дбайливо політичну сторінку справи і маючи головно на меті поміч для своїх земляків, які вмирають тепер міліонами, без ніякої допомоги від цивілізованого світа, прохаємо вас в імені цих невинних жертв поставити у хвилині, коли йтиме дискусія у Лізі Націй про вступ Совітів до неї, такі умовини щодо приняття їх до Ліґи:

Нехай совітський уряд змінить у відношенні до України свою політику, яка є причиною страшного голоду, і нехай дозволить на міжнародню поміч голодним.

Прийміть, Ваша Ексцеленціє, запевнення нашої глибокої пошани.

В. Мудрий, голова;
Мілена Рудницька, заст. голови.

Львів, 2. вересня 1934.

Володимир Левицький, У. С. С.

В „СОЮЗНИЦЬКИХ" ТАБОРАХ ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ ТА ІНТЕРНОВАНИХ

(18)

18. VIII. День іде за днем, а з Варшави досі не прислали нам пашпортів. Донесли, що німецький консуль не хоче одавати віз на вїзд до Німеччини, бо боїться переповнення. Треба ще чекати.

25. VIII. Завтра їду до Варшави як представник студентської громади на студентський зїзд. Тут має бути також перевибір центрального союзу українського таборового студентства в Польщі. Справа студій в университетах в Польщі та за кордоном є головною точкою нарад. У нашій громаді, грає головну ролю секретар, молодий, енерґійний хорунжий Юнг. (Нині він не належить більше до нашого народу, бо перейшов у польський табор та оженився з Полькою. — В. Л.)

27. VIII. Ідемо до Варшави на студентський зїзд. Представниками нашої громади є: Юнг, Ілін, Левицький, Колінський, Держинський. Ночуємо в кімнатах „Польске Товажиство Крайознавче" при вулиці Каровій, а обідаємо в польській студентській харчівні, де дуже тано.

28. VIII. Перший день зїзду. Він відбувається по ріжних льокалях, то в готелі „Вікторія" будьто приватно, бо він не є леґальний офіційно. Однак маю враження, що Поляки дали свою згоду аранжерам зїзду, бо інакше, годі собі представити, щоби тайна поліція не викрила нас, коли, убрані по військовому, блукаємо по Варшаві. Нинішній день минув на звітах секретарів поодиноких таборових громад про їхню працю.

29. VIII. Голова варшавської центральної громади Олексюк інформує нас про її працю та підготовку перебрати провід централі всіх таборових громад. В майбутніх студіях мусить кожний студент бути приготований на те, що прийдеться йому власними зусиллями та працею пробиватися вперед. Талант та індивідуальний сприт рішатимуть в більшости про наладнання фінансової сторінки студіюючих. Гордієнко висуває постулят, щоби кожна громада дбала за своїх студіюючих членів, бо нема великої надії на фінансову допомогу з боку нашого уряду, а тимпаче польського. Цьому спротивилися представники таборових громад, а Левицький замітив, що в такому випадку навіщо буде централя всіх громад. Хіба на те, щоби, побираючи вкладки громад та задержуючи собі, як це практика в нас показує, львину частину грошей від уряду, — тримати бюрократію, себто голови, писарі, скарбники і т. п. братію. Олексюк згадує про можливу допомогу У. М. С. А. — методистів, які обіцяли орґанізувати студентські інтернати, майстерні, бібліотеку, тощо. В Празі виконує цю роботу Горожанський Комітет, який хоче мати більше студентів, як іншу еміґрацію. Справа ясна, бо з молоддю можна щось почати, заснувати високі школи, дістати на це підпомоги з ріжних міжнародніх інституцій. Зі старою братією або з козаками нічого тепер не вдієш. Також є обіцянка У. М. С. А. в Німеччині підержати матеріяльно наше студентство. Одно тільки лихо, що У. М. С. А. настроена по русофільськи, бо в ній працює доволі Москалів-утікачів. Вона хотілаб нас числити бувшими російскими підданими, з чим ми не можемо в ніякому випадку погодитися. Поляки бодай „на писок" думають нам помогти. Зїзд „Братня Помоц" в Позвані ухвалив допомогти українським студентам. Всі делеґати є тої думки, що треба проявити найбільше власної ініціятиви, а поміч від чужих вважати тільки запасом. Це тимпаче вимагає великих зусиль, коли, покинувши табор, утратимо навіть той нужденний пайок. Потім промовляє д-р Біський, винахідник мірника людських здібностей, та заявляє, що буде старатися зібрати нам гроші в Америці згідно з предложеною йому вимогою.

Професор д-р Василь Сімович інформує про берлінську студентську громаду, її аполітичність та фіктивну залежність від московської громади, бо Німці ще й досі вважають нас бувшими московськими громадянами. Тверда німецька голова не вміє собі інакше нас представити, хоч заключували з нами берестейський мир та ратувалися українським хлібом і мясом. До того зібралося у Берліні „добірне" товариство: комуніст Винниченко, гетьманець Лепкий, соціял-демократ Сімович, яке займається політичними справами, а не має часу на допомогу студентам. Сімович радить перепливати, але треба мати на увазі, що у Німеччині прийдеться бідувати, бо У. М. С. А. через занятих в неї Москалів відмовляється давати Українцям підмогу.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Враження з Українського Націоналістичного Дня.

Український Націоналістичний День, що його влаштувала ньюорська Окружна Управа ОДВУ дня 9-го вересня ц. р. в „Стоцки" парку, Лонг Айленд, належить зачислити до вдатних імпрез. Вдатність цю видно в першій мірі в порядку переведення програми, дальше в добірній програмі та вкінці в участи поважного числа громадянства, бо було кільканацять сот осіб.

Гостей, що почали напливати до парку коло години 10. ранком, стрічали члениці і члени ОДВУ, повбирані в однострої ОДВУ та Червоного Хреста, вони чіпляли святочні квітки та заводили порядок на площі.

Однострої ОДВУ голубої краски, мягкого і незвичайно приємного для яка тону, робили дуже гарне враження. Повбирані в них члениці й члени ОДВУ, в числі кількадесятьох, представляли на площі парку гарний вид.

Крім численних громадян зі самого міста Ню Йорку прибули спеціяльними „босами" ще дві групи з інших міст, а саме: велика група умундурованих членів 39-го від. ОДВУ з Бебилону, Л. Ай., та група українських пластунів з Пасейку, Н. Дж., з о. С. Мусійчуком на чолі. Вільні пластові вправи цих останніх були на програмі дня.

На свіжому воздусі, при красній погоді, гості розкішно порозсідалися по парку, очікуючи часу, коли почнеться офіційна частина дня. Її розпочато десь коло години 2.30 пополудні. В той час роздався сильний голос, який можна було чути по цілому парку. Це був голос маистра церемоній, яким був референт Молодих Українських Націоналістів при Центральній Управі ОДВУ, Стефан Дроботій. Він говорив крізь мікрофон, а голос його розходився по цілому парку завдяки двом сильним голосникам („мегафонам"). Був це зазив до всіх гостей, щоб зібралися на площі, де мала переводитися програма.

Згадавши про меґафони, хочу при них на хвилю зупинитися. Вжиток їх є незвичайно корисний на всяких масових зібраннях, зокрема під голим небом. Вони дуже причиняються до піднесення вартости програми такого зібрання, уможливлюючи всім присутнім чути кожне слово, висказане бесідниками, чи теж кожний звук співу чи музики. Словом — роблять вони програму інтересною та причиняються до поширення святочного настрою на всіх присутніх. В Ню Йорку я перший раз бачив мегафони в ужиттю Українців, хоч знаю, що часто вживається їх в інших громадах. Річ це незвичайно практична і вартою, де лише треба, покористуватися, а при тому вона зовсім не дорога. Тоді всякі українські підприємства будуть дійсно інтересними.

Святочну програму розпочав короткою промовою голова Окружної Управи ОДВУ в Ню Йорку, гром. Володимир Череватюк, привитавши зібраних шановних гостей та передав переведення всіх точок в руки молодого Дроботія.

Першою точкою був виступ хору ОДВУ, під управою професора Юрія Кириченка. Відспівано кілька гарних українських пісень, з них деякі комічні. Виконано їх дуже гарно. Одну лиш заввагу треба зробити, а саме, що коли хор співає до мікрофону, то належить присвятити спеціяльну увагу відповідному розміщенні співаків довкола нього. Співаки з низькими голосами повинні стояти ближче, в противному разі всі басові й баритонові, а то й тенорові партії не виходять як слід.

Дальше наступали промови, які виголосили: голова Центральної Управи ОДВУ, Г. Герман, заст. голови Василь Дроботій, молодий Стефан Дроботій та предсідник хору О. Д. В. У., гром. Грицишин. Головну святочну промову виголосив краєвий делегат ОУН, гром. О. Грибівський.

З попередніх промов незвичайно інтересною, старанно випрацьованою, і добре виголошеною була англійська промова молодого Дроботія. Була вона наскрізь націоналістичною. Радіти треба, що ідея українського націоналізму знаходить стільки зрозуміння і вичуття у родженої тут молоді. Чому бо й ні? — Ідея націоналізму, це, в першій мірі, ідея молодої української генерації, яка жиє лиш на це, щоб боротися за нову душу українського народу. Пізнати було, що бесідник, хоч молодий, глибоко відчував висказувані ним слова та що промова його мала на меті висловити внутрі душі молодого покоління патріотичні почування.

У глибокій промові гром. Грибівського замітною була точка, в якій він торкнувся питання української інтелігенції та її духових і моральних вартостей. Він вказав на це, як оцінюють ці „вартости" української націоналісти, та що вони під дійсними вартостями розуміють.

Голова Ц. У. ОДВУ, добр. Герман, говорив про значіння таких націоналістичних свят для націоналістичного руху. Добр. Грицишин сказав дещо про хор ОДВУ й про конечність плекання української пісні тоді, коли нею наша молода генерація щораз менше інтересується. Гром. В. Дроботій завзивав до збірки на боєвий фонд.

Програма була переплітана. Незвичайно милу несподіванку справила згадана група молодих пластунів, дівчат і хлопців, які вивів на площу о. Мусійчук для пластових гімнастичних вправ. Діти були добре підготовані і, направду, з насолодою глядiлося на гарні фігурки наших наймолодших, яких здорові тіла гнучко вигинались під такт співу. Не запримітив я ані одної помилки в часі вправ.

Пасейській дітворі та її учителеви належиться признання.

Короною програми свята був заповіджений конкурс краси, на який з великою нетерпеливістю вичікувала вся публіка. Була це бодай чи не найбільша атракція того дня. До конкурсу зголосилося поверх 30 дівчат. Мало вибратися три королови: одну в однострою ОДВУ, одну в українським народнім строю й одну у звичайним строю.

До Комісії конкурсу покликано громадян: О. Грибівського, М. Мурашка і Д. Галичина.

Конкурс переведено за ґрупами, викликуючи перед публику кожну дівчину зокрема. Опісля судді вибирали по три з кожної групи й переводили голосування публики над кожною з них.

Здається, що ніхто з невиробленим смаком не міг би був видати осуду. Думаю, що менше досвідчені, зокрема молоді судді, булиб розгубилися у виборі груп по трох: кожна з кандидаток заслугувала, щоби бути вибраною тими чи іншими рисами своєї краси.

Та покликані судді були цілковито компетентні до сповнення цієї функції і легко дали собі раду.

Королевими вибрано: в однострою ОДВУ панну Павлину Мигаль; в українськім народнім строю панну Олену Беляк; в звичайнім строю панну Ольгу Прокопяк. Перші дві, це члениці 2-го відділу Молодих Українських Націоналістів з Ню Йорку, третя—це членицяУкраїнсько - Американського Молодечого Клюбу з Асторії, Л. Ай. Тут подаємо світлину всіх трох, зроблену зараз по виборі. З неї осудіть, шановні читачі: чи день цей не був успішний?

Зліва направо: Оля Прокопяк, Павлина Мигаль, Олена Беляк.

По закінченні вибору, всі три королеві попрошено до мікрофону й кожна з них, дякуючи, сказала кілька слів до публики.

Програму закінчено несподіванкою з радіом, яку переводив 11-тий відділ МУН. Щасливцем був гром. М. Перчишин, сотник 1-шої сотні Чорноморської Січи в Ню Йорку.

Згадати треба також, що пополудні того дня взято на фільму картини з церемоній дня.

Ще раз сказати треба: день той випав дуже гарно, хоч міг випасти ще краще, колиб не доцювиця попереднього дня й передполудневі хмари.

Присутній.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Товариство Приятелів Української Музики.

Організатор „Френдс оф Юкрейнієн Мюзік", проф. Роман Придаткевич, відновляє діяльність товариства, яке має на цілі заінтересувати визначних Американців українською музикою. Товариство хоче ділом показати чужинцям, що ми маємо духові цінности, нарівні з іншими народами з високою культурою.

Найближчий концерт відбудеться в пятницю, дня 26. жовтня, в годині 8.30 вечором, в Студіо Клоб оф Ню Йорк Сіти, 210 Іст 77 вулиця. Ті, що вплатять членську вкладку до Товариства в сумі $2, мають право користати з концертів безплатно.

Проф. Придаткевич звернувся теж до місцевих товариств з проханням, щоби стали спомагаючими членами зорганізованого ним товариства, вплачуючи по $10.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДЕСЯТЬ ПРОЦЕНТІВ З ТОРГУ НА НАРОДНІ ЦІЛИ.

По нараді нас два нижче підписані прийшли до висновку, що й ми теж моглиб збільшити поміч на народні цілі. У звязку з тим прекладаємо таку оферту:

Ми ведемо торговлю черевиками. Оголошення наші знайдете на сторінках цеї газети. Українці, що живуть у Ню Йорку й околиці, можуть нашу оферту використати в такий спосіб, що полагоджуватимуть у нас свої запотребування щодо обуви. Ціни для всіх однакаві, такі, які є подані на вставі.

Хто купить у нас пару черевиків, дістане квиток, на якім буде означена сума, яку заплатив. Нікому процентової готівки не будемо звертати. Зате цей квиток можна ужити в той спосіб, що можна передати його до організації, яка збирає фонди на народні цілі, як на Рідну Школу, на інвалідів чи на визвольну боротьбу. Таким квитком можна навіть заплатити вкладки до таких культурних установ як Тов. „Просвіта" у Львові чи Музей Визвольної Боротьби у Празі й т. д. Комітет, який дістане наші квітки, може кожного разу зажадати від нас виплати їх вартости. А ми заявляємо, що при виплаті не буде з нашої сторони ніяких трудношів чи проволок та застережень. Виплачуватимемо 10% від заплаченої нам суми. Тут у Ню Йорку жиє наших людей яких 40 тисяч. Якби так дві тисячі Українців використали нашу оферту і дали нам вторгувати яких $6,000, то вже з тої суми прийшлоб на народні цілі $600.

Василь Голда, Осип Шаровський.

Антін Чехов.

СОННІ ПРИМАРИ

У салі окружного суду відбувається засідання. На лаві обвинувачених сидить пан середніх літ; з лиця його видно, що любить випити. Притягли його до судової відповідальности за дефравдацію та фальшування векслів. Секретар — худощавий, з залими грудьми, читає тихим тенориком акт обвинувачення, не зважаючи на точки та протинки. Читає одноманітно, голосом схожим на бреніння бджіл або шепіт струмка. Коли слухати таку лектуру, можна щасливо мріяти, потопати в спогадах, а навіть спати... Судді, адвокати та публика посоловіли від скуки... Тихо. Від часу до часу чути лише чиїсь рівномірні кроки на коридорі за дверима, або якийсь адвокат дискретно закашляє зі скуки...

Оборонець підпер ліктем голову та дрімає спокійно. Під впливом секретарового тарахкотіння його думки втратили всякі звязки та буяють йому по голові безладно.

— Алеж бо то носище має той судовий комісар — думає собі, кліпаючи змученими віями. — Теж природа задумала опоганити інтелігентне лице! Колиб так люди мали довші носи, так на яких два-три сяжні, то навіть може булоб затісно в хаті та треба би будувати більші кімнати.

Оборонець потрясає головою, наче кінь, якого вкусила муха, та далі роздумує:

— Що то тепер діється в нас дома? В таку пору всі бувають звичайно дома: жінка, теща, діти... Дітиська сидять тепер у мойому кабінеті, як два більше два, чотири... Миколка стоїть на фотелі, сперся об кант бюрка тай шкрябає щось мені по паперах. Уже вспів нарисувати коня з гострою мордою та точкою замісць ока, пана з витягненою рукою, нужденну хатину. Софійка стоїть біля нього, витягає шийку та старається побачити, що то такого брат нарисував.

— Нарисуй татка! — каже Софійка.

Миколка забирається до мене. Пан уже готовий, лишається ще нарисувати чорну бороду — тай буде тато. Потім Миколка починає шукати образків у „Збірнику Законів", а Софійка господарить на бюрку. Стоїть дзвінок, чомуж не подзвонити? В каламарі випадає конче палець замачати. Вкінці обоїм приходить думка до голови, що вони Індіяни та що під бюрком знаменита охорона перед ворогом. Ховаються під бюрко, поки не впаде на долівку лямпа, або вазонок... Ах! А в гостинній кімнаті напевно повважно похожає нянька з немовлям на руці. Немовля дреться, реве...

— На рахунок Копелова, — тарахкоче секретар — Ачкасова, Зимаківського та Чікиної проценту не виасиґнувано, зате суму 1,425 рублів і 41 копійок дописано до решти з попереднього року...

А—А може вже тепер обідають! — роздумує оборонець. — При столі сидить теща, жінка Наталя, жінчин брат Василь, діти... Теща, як звичайно, якась зажурена. Наталка струнка, вже не першої молодости, та все ще ясніє янгольськи-білою краскою, сидить при столі така несвоя наче її хто силував сідати. Нічого не їсть і вдає недужу. На її лиці також пробивається жура. Самособою! Бо хтож має на голові всі діти, кухню, біля, гостей, молі в футрах, знову гостей, фортепян. Стільки обовязків, а так мало роботи. Наталка та її мати не роблять нічого. Коли котрась часом підолле цвіти з нудьги або висвариться з кухаркою, то потім цілі два дні постогнує з виснаження та говорить про каторгу. Жінчин брат, Василь, поволеньки рухає щоками та похмуро мовчить, бо нині дістав двійку з латини. Спокійний з нього хлопець, услужливий, чемний, та зуживає стільки камашів, штанів і книжок, що аж лячно... Діти хочуть оцту та перцю, одно жаліється на одно, що хвилинки ложка або вилки падуть на долівку. Від самих спогадів може закрутитися голова! Жінка й теща дбають про порядок. Борони Боже, щоби хто сперся ліктем на столі, строго вважає, щоби хто не держав ножа в пястуку та щоби не їв ножем, щоби прислуга не подавала полумисків із правого боку, лише з лівого. Все, навіть шинка з горохом, заносить пудром і ванілією. Все несмачне, мляве, погане... Нема гідного борщу або каші, який їв за парубоцьких часів. Теща базікає з жінкою по французьки, та коли балачка зійде на мене, сходять до рідної мови, бо такий чоловік як я, такий брутальний, безсоромний, без чести та довіря, не гідний, щоби про нього говорити по французьки.

— Бідний Михайло, певно добре там заголоднів, — каже жінка. — Рано випив лише склянку чаю навіть без шматка хліба та побіг до суду майже натщо...

— Вже ти ним не журися, моя дорогенька, — терликає теща. — Він дасть собі раду! Певно вже з пять разів забігав до буфету. Уладили собі буфет у суді та що пять хвилин просять предсідника, щоби проголосив перерву.

По обіді теща й жінка говорять про зменшення видатків. Рахують, записують і вкінці доходять до висновку, що видатки страшно великі. Кличуть кухарку, починають рахувати при ній від початку. Докори, натяки, авантура за дурну десятку... Сльози, прикрі слова... Потім спрятування кімнат, переставлювання меблів — все те тому, що не мають що робити.

„Колегіяльний асесор Черепків зізнав, — тарахкоче секретар — що хоч йому прислали квіт ч. 811, то таки не одержав належних йому 46 рублів і 2 копійки, про що зараз тоді повідомив..."

— Коли чоловік собі добре подумає, роздумає та візьме під увагу всі обставини — укладає собі оборонець — тодівсіно не остається нічого, як лише махнути рукою та свиснути на все... Як чоловік намучиться, зіпріє, занудиться всенький день у цьому димі скуки та буденности, то кінець кінців треба, хоч-не-хоч, дати власній душі хвилинку спокою та приємности. Шурнути лише до Наталки, або, коли є гроші, до Циганів — і всяку журбу наче замело — слово чести! Далеко за містом, чорт зна де, розкинутися на канапі в окремому кабінеті, а тут Азійці співають, скачуть, шварктоять. Душа перевертається на голос тієї чарівної, страшної, пристрастної Циганки Глафири... Глафіра! Люба, чудова! Що то за зуби, що то за очі, що то за плечі!

А секретар тарахкоче й тарахкоче. В очах оборонця все починає зливатися, скакати. Судді й адвокати розпливаються самі від себе, публика хвилює, стеля піднімається то опадає на переміну... Думки скачуть також, а за хвилину вриваються зовсім... Наталка, теща, довгий ніс судового комісаря, обвинувачений, Глафіра — все це разом скаче, вертиться та втікає десь ген далеко...

— Добре... — тихо шепче оборонець, засипляючи. — Добре... Лежу собі на канапі, а тут довкола тепленько... приємно... Глафіра співає...

— Пане оборонець! — чути гострий голос.

— Добре... приємно... Нема ні тещі, ні няньки... ні зупи, яку заносить пудром... Добра... люба Глафіра...

— Пане оборонець! — чути той самий голос удруге.

Оборонець здрігнувся та отворив очі. Вперто вдивляється в нього чорні Циганчині очі, сміються червоні уста, смагляве, гарне лице розяснюється. Ще не зовсім розбурханий, не може в запоморочені відріжнити сну від дійсности. Оборонець встає поволеньки та дивиться на Циганку роззявивши рота.

— Пане оборонець, може пан завдадуть які питання свідкови? — питається предсідник.

— Ах... так! Це свідок... Ні, не маю ніякого запиту...

Оборонець похитує головою та зовсім приходить до себе. Тепер розуміє, що це дійсно Циганка Глафіра, яку візвали тут на свідка.

— А зрештою перепрошую, я хотів би завдати один запит — каже голосно звертаючися до Глафіри. — Ви належите до циганського хору Кузьмичева. Прошу мені сказати, як часто обвинувачений бував у вас у гостинниці? Та-а-к. А може пригадуєте собі, чи сам усе платив за себе, чи ні? Дякую вам, досить.

Оборонець випиває дві склянки води й запаність зовсім проходить.

Кишенькові гроші.

Чоловік: Ти знову маєш нову суконку?!

Жінка: Так, одначе я купила її за мої власні гроші!

Чоловік: Відкіляж ти їх узяла?

Жінка: Я заставила твоє футро.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Для матерей Біласа і Данилишина.

Відділ 204 У. Н. Союза переслав до Обєднання $20, призначуючи ту квоту на вище подану ціль. Цю жертву зложили члени тогож відділу, а саме: По $1: д-р Неоніля Пелехович, Стефанія Абрагамовська, о. Петро Журавецький, С. Лисяк, В. Ярич, І. Тураш; по 50 цнт.: Евфрозина Фаліоса, Анна Довган, І. Хитрик, В. Китай, В. Гук, М. Жирий, О. Галунка, М. Каришин, В. Новаковський, І. Вісьола; по 25 ц.: М. Близнак, Г. Тхір, П. Ковальчук, Я. Щигол, Я. Пшик, Д. Галичин, П. Редчук, І. Чорній, М. Шкляр, І. Хміль, І. Ґонтарук, Д. Костинюк, М. Бойда, М. Сітницький, М. Крилина, Д. Воробець, І. Дусаненко, А. Пилипишин, В. Галичин, І. Федорович, В. Лилак, М. Мороз, М. Бродин. Решта дрібними.

Управа 204 відділу У. Н. С.

ЕМБРІДЖ, ПА.

На визвольну боротьбу.

На поклик Центральної Управи ОДВУ зложено й вислано такі жертви на руки 36 від. О.Д.В.У.: Відділ 36 О.Д.В. У. $5; Н. Жук $1.10; по $1: П. Сенько, А. Галабан; по 50 ц.: о. В. Марущак, М. Добрянський, П. Семко, Т. Войтечко, Й. Литвин, І. Федан, М. Франчак, Т. Кульчицький, С. Іваницький, І. Новаковський; по 25 цнт.: Т. Гищак, І. Ярега, І. Сухий, В. Костура, Г. Бірців, Т. Грицик, Д. Скрабут, М. Скрабут, Т. Шумила, О. Гомзяк, М. Родьо, С. Душкевич, І. Мельник, В. Стубан, В. Кібаці, О. Гайдук, Л. Ґеряк, Г. Надзяк, З. Безубяк, Т. Ваґуряк, В. Малинчак, І. Хлиста. М. Годованець. Дрібними $1.75. Разом $20.60.

За уряд:

Анастасія Галабан,
секр. 36-го від. О.Д.В.У.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, 11. жовтня, точно в годині 8-мій ввечір. Проситься всіх членів конечно прийти на ті збори, бо є багато важних справ до порішення. На цих зборах муситься вибрати відповідну обслугу до 25-літнього товариського ювилею. Заразом взиваєтьcя, щоб кождий член і членица, всі як один, прийшли в суботу, 13. жовтня, точно в годині 6-тій ввечір до тов. дому, звідки підемо разом на тов. ювилейне свято. Проситься членів платити свої вкладки кождого місяця. Суспендовані члени зволять виплатити свій довг, то будуть приняті наново. — В. Ґурянський, секр.

Спіймав за слово.

Батько: Коли я був такий малий як ти, я ніколи не говорив неправди.

Синок: А коли ти став говорити неправду?

Антін Чехов.

НЕ ВДАЛОСЯ

Ілля Сергієвич Пеплів і його жінка Клеопатра Петрівна стояли під дверима та підслухували. За дверима в маленькій гостинній кімнатці йшла очевидно любовна розмова між їх дочкою Наталею та вчителем повітової школи Щупкином.

— Бере! — прошептав Пеплів, дрижучи з нетерплячки та затираючи руки. — Тож уважай, Петрівно, як лише стануть говорити про почування, то зараз здіймай зі стіни святий образ — і йдемо благословити. Благословення святим образом святе й ненарушне... Вже не викрутиться, хочби до суду подавав.

А за дверима йшла така розмова:

— Дайте, пані, спокій з тим своїм характером — говорив Щупкин, засвічуючи сірник до краткованих штанів. — Я зовсім до вас листів не писав.

— На маєш! Нібито я не знаю характеру вашого письма — говорила щепеляво дівчина та що хвилини поглядала в зеркало. — Я відразу пізнала. Тай які ви дивні! Учитель каліграфії — а пише наче курка лабою. Якжеж ви вчите писати, коли самі не вмієте.

— Гм... Це нічого. В каліграфії — то головне не письмо, лише, щоби ученики не пустували. Одного треба вдарити лінійкою по голові, іншому треба сказати клячати... Та що там письмо! Дурниці! Некрасов був письменник, а писав — пожалься Боже! В його збірних творах є зразок його письма.

— Що іншого Некрасов, а що іншого ви... (Зітхання). За письменника я радо вийшла би. Він мені все писав би поезії до альбума!

— Поезії то й я можу вам написати, коли хочете.

— А про що ви можете писати?

— Про кохання... про почування... Прочитаєте й остовпієте. Сльози виступлять! Колиж я напишу вам ліричні поезії, то позволите себе поцілувати в рученьку?

— Велика річ... Цілуйте собі хочаб і зараз!

Щупкин зірвався, вирячив очі та припав до пухкенької ручки, що пахла яєчним милом.

— Здіймай образ! — зірвався нараз Пеплів і штовхнув жінку ліктем у бік, поглід із схвилювання та запинав сурдут. — Ходімо! Мерщій!

Не зволікав ні хвилиночки, відчинив двері.

— Діти... — белькотів, піднявши руки вгору та кліпав очима, що зайшли сльозами. — Бог вас поблагословить, мої дітоньки... жийте та множіться.

— Я також... благословлю — озвалася мати та плакала з радости. — Будьте щасливі, мої дорогенькі. Забираєте мені мій одинокий скарб — озвалася до Щупкина. — Кохай мою доню, заопікуйся нею!

Щупкин роззявив рота із зчудування та страху. Наступ батьків був такий несподіваний та хитрий, що не міг промовити ні словечка.

...Попався я!... Обмотали мене — подумав, завмираючи з переляку. — Пропав ти, братіку! Не викрутишся...

І покірно похилив голову, начеб хотів сказати:

— Беріть мене, я скутий в кайдани!

— Бла... благословляю — говорив далі батько тай також розплакався.—Наталю, донечко... стань осьтут. Жіночко, давай святий образ!

Та нараз голова родини перестав плакати, лице його викривилося від гніву:

— Тумане! — люто скричав на жінку. — Капустяна голово! Абож то святий образ?!

— Ах, Боженьку!

Що сталося? Учитель каліграфії несміливо підвів очі та спостеріг, що він вратований: мама в поспіху зняла зі стіни, замісць святого образа, портрет письменника Лажечникова.

Старий Пеплів і його жінка Клеопатра Петрівна стояли збентежені з портретом у руках і не знали, що робити...

Учитель каліграфії вихіснував це збентеження та дав ногам знати.

ВІДОЗВА

до краянів з Лімної, пов. Турка.

Вже близько рік, як було оголошене в „Свободі" про будову Народнього Дому в Лімній. Тоді просилось про допомогу тій будові. Крім того розіслано листи з поясненнями і повновластями зі села. Та до нинішнього дня не одержали ми жертв ані ніяких виказів, або ліст. Тому Комітет звертається до Вас, краяни, востанне, щоби ви допомогли рідному селу вибудувати народню святиню. Інші села, не звертаючи уваги на безробіття і крізу, вибудували такі доми при допомозі односельчан з Америки. І ми теж не можемо остатись позаду.

Будова незадовго буде на укінченню. Треба ще покрити дах, щоб не дати під зиму стінам гнити. Будівельний Комітет відноситься до нас вже вдруге за помічю. Тих $71, що нас 4 людей зложили, не є вистарчаючі.

Тому, Браття, причиніться і Ви наскільки Вашої можности до тої зложеної суми, щоб чимскорще були всі зложені жертви, оголошені й на час вислані до краю на призначену ціль.

За Комітет Допомоги Нар. Домови в Лімній:

Д. Кіра, П. Макар, Теод. Петритяк, Н. Кіра.

P. S. Жертви просимо присилати на адресу касієра:

Nikola Kira,
19 Grant Ave., Carteret, N. J.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член 345 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного в сумі $1,000 по моїй жінці Анні Куліковській, котра померла 16. вересня 1934 р., а хорувала 12 літ, належала до У. Н. Союза близько 14 літ. Лишила четверо дітей сиротами: Марію, Василя, Богдана й Осипу. Бажаю нашій організації якнайкращих успіхів. Також дякую щиро всім місцевим урядникам і членам, котрі взяли участь в похороні.

Петро Куліковський.

Я, нижче підписаний член 171 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі стали мені великою помічю у моїм каліцтві. Бажаю нашій організації якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Дмитро Шабан.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БОРОНІМ УКРАЇНСЬКУ ПІСНЮ.

Чужинці, а до того наші національні вороги, дал[...] присвоюють собі наш найбільший скарб — нашу народню пісню. В неділю, дня 23 вересня, з радіової стації в Бостоні, Масс., WBZ відограв вязанку українських пісень у годині 10.30 рано, а проголошено, що це російські пісні.

В той самий день, у годині 7.15 вечором, передано українські пісні зі стації WKBW в Бофало, Н. Й., і зазначено, що це пісні з „Савт Рошія".

Українці з тих громад повинні зложити протест проти такого трактування української пісні. Батьки повинні подбати, щоб за них пробили це тут роджена наша молодь.

Заразом звертаю увагу нашого громадянства, щоби добре слідили за російськими чи іншими програмами, де передають українські пісні, та щоби негайно закладали протести, якщо нашу пісню чи музику передають під не-українським іменем.

І. Шило,
Кромптон, Р. [...]

Пімста актора.

Один актор грав комічну ролю та при цьому додав від себе злобну увагу про пекарів, що печуть замалі булки. Пекарі заскаржили актора до суду, а цей засудив актора на 14 днів арешту.

Актор відсидів кару, однак рівночасно обдумав відплату. На найближчім представленню доповнив діяльог такою вставкою:

— Ті чотирнацять днів заплатилися тобі: ти так попостів, — сказав актор, що виступав разом із ним.

— Щож у цьому дивного — відповів перший актор. В арешті що дня всували мені свіжі булки крізь дірку від ключа.

Вуйко прийшов у гості та сів на крісло біля малого Левка. Левко розплакався.

— А ти чого плачеш, Левку? — питається вуйко.

— Я хочу, щоби вуйко віддав мені мій хліб із конфітурами...

— А деж той хліб?

— Вуйко сидить на ньому.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (86)

Добуваючи останки своїх сил, Тарзан обернувся на плечі. Він бачив, як Ска піднісся скоро вгору. На цей вид ум Тарзана трохи на хвилю прояснів. „Чи кінець усього вже так близько?" — він подумав собі. „Чи Ска знає, що мені вже не багато лишилося жити?

„Навіть він має відвагу злітати на мене та клювати моє тіло!" Але в тій самій хвилі йому прийшла нагла думка до голови і його уста, опухлі від спеки, посміхнулися. В його очах заблиснув огник хитрости, хитрости звіра, припертого до муру. Тарзан закрив очі.

Він підняв ліву руку, щоби закрити собі лице від удару дзюба супа. Потім він лежав, не рухаючись, і ждав. Він був змучений і чув, що відпочиває. Він боявся заснути, бо щось йому все казало, що тоді він уже не пробудиться.

Отже він зібрав останки сил, щоби здержатися від сну. Ані один мяз у ньому не задрожав. Ска, що кружляв над ним, скоро переконався, що Тарзанови прийшов кінець. Чоловік помер. Його довге вижидання незадовго скінчиться і буде нагороджене.